

وسایل ارتباط جمعی و امپراتوری آمریکا

نویسنده: هربرت شیلر

مترجم: احمد میرعابدینی

انتشارات سروش، تهران، ۱۳۷۷

نگهبان نظم شرکتی فراملی، بی‌رقیب مانده‌است. چاپ تجدید نظر شده‌ی این اثر، شامل مطالبی درباره‌ی شکل‌های اولیه‌ی امپریالیسم فرهنگی آمریکا به سمت نوعی «قدرت فرهنگی فراملی» انتقال یافته و حرکت کرده است که عادات و رسوم مصرف را در سطح جهان تبلیغ و پخش می‌کند. به نظر نویسنده، کنترل نهایی روی این پدیده‌ی گسترده، چیزی جز خشکاندن منابع زمین نیست. بنابراین مبارزه‌ی اجتماعی مهم آینده، تغییر نظام بازاری-اطلاعاتی شرکتی و بین‌المللی موجود خواهد بود. کتاب حاضر اثری است انتقادی که سؤال‌های مربوط به وسایل ارتباط جمعی آمریکا را پاسخ می‌دهد.

②

ارتباطات فراملی و جهان سوم

نویسنده: گروه نویسندگان

ویراستاران: جرال داسامن و جان ای. لنت

مترجم: طاهره ژیان احمدی

انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها تهران ۱۳۷۴

به جهان سوم در یک چارچوب مفهومی مورد تحلیل قرار می‌گیرد که این چارچوب نیروهای تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی را مد نظر دارد. مقاله‌ها به درجات مختلف و با تاءکید کمتر یا بیشتر، در بردارنده‌ی نقد نظریه‌هایی هستند که حاصل تحلیل‌های وابستگی، مارکسیستی، نظام جهانی و دیگر نگرشهای اقتصادی سیاسی است اما از ظاهر سازی اثبات گرایانه یا راست اندیشی جبرگرایانه پرهیز می‌کند.

سؤال مهمی که در این کتاب می‌توان به پاسخ آن دست یافت این است که: آیا در نظم ارتباطی موجود وسیله‌ی مؤثرتری برای سلطه‌ی فرهنگی برجهان سوم یا کنترل اطلاعات، سوی انحصار کارکردی فراملی شده بر تولید و دست‌یابی به ابزارهای ارتباطی وجود دارد؟

②

حال حدود دوازده کتاب مهم ارتباطی را به رشته‌ی تحریر درآورده است و کتاب «وسایل ارتباط جمعی و امپراتوری آمریکا» از آن جمله است.

این کتاب ابتدا در سال ۱۹۶۹ ابعاد سلطه‌ی جهانی آمریکایی را با تاءکید بر نقش قدرت فرهنگی رسانه‌ها مطرح کرد. در این اثر این نکته مورد بررسی قرار گرفت که تسهیلات و فرآورده‌های اطلاعاتی آمریکا، چگونه برای حمایت از اپراتوری آمریکایی که بعد از جنگ جهانی دوم به وجود آمده بود، در سراسر جهان صف آرایی کردند. یک ربع قرن بعد از چاپ اول این کتاب، با وجودی که جهان دستخوش تغییرات عظیمی شده است، قدرت فرهنگی رسانه‌ها با عنوان یک نظارتگر اطلاعات داخلی و

قبل از آنکه کسی بتواند درباره‌ی مطالب کتابی اظهار نظر کند، این نام نویسنده است که پیشاپیش قضاوت، ارزش خاصی را در ذهن مخاطب آشنا با آن نام به وجود می‌آورد و او را به خواندن یا نخواندن کتاب تشویق می‌کند. پرفسور هربرت شیلر، استاد ممتاز دانشگاه کالیفرنیا، نخستین محقق آمریکایی است که مطالعه‌ی انتقادی ارتباطات را به صورت زمینه‌ای مستقل از پژوهش‌های اجتماعی- فرهنگی و سیاسی-اقتصادی معمول در میان متفکران و متخصصان انتقادگر این کشور، مورد توجه قرار داده و به پیشرفت و گسترش این گونه مطالعات در ایالات متحده و سراسر جهان کمک بسیار کرده است. این نویسنده‌ی نامدار و منتقد پرسابقه تا به

پیامدهای جنگ جهانی دوم، تغییرات ژرفی را در جغرافیای سیاسی جهان بوجود آورد. رقابت دو بلوک شرق و غرب، در ابعاد ایدئولوژیک و سیاسی از یک طرف و استقلال کشورهای مستعمره یکی پس از دیگری از طرف دیگر فضایی را بوجود آورد که در درون آن «نظریه‌های توسعه» شکل گرفت.

کشورهای تازه استقلال یافته (جهان سوم) که به دنبال جبران عقب ماندگیهای خود بودند با روی آوری به نظریه‌های توسعه در صدد برآمدند که خود را از دام توسعه نیافتگی‌هایی بخشند، و این در حالی بود که برخی از نظریه پردازان، توسعه را در استحکام پایه‌های اقتصادی می‌دانستند، گروهی آن را نتیجه ساختار مناسب مردم سالارانه‌ی سیاسی و عده‌ای دیگر آن را پیامد نوسازی شرایط

اجتماعی و فرهنگی می‌پنداشتند. اما عده‌ای که با دانش رو به رشد ارتباطات آشنایی داشتند، آن را کلید اصلی توسعه‌ی اجتماعی اقتصادی و فرهنگی به حساب می‌آوردند.

از آنجا که کشور ما به لحاظ پابندی به ارزشهای دینی و بومی از موقعیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است؛ آگاهی از نحوه‌ی عملکرد رسانه‌ها و گستره‌ی ارتباطات برای دانش پژوهان و سیاست گزاران و توده مردم امری ضروری به نظر می‌رسد که باید در حد توان بدان پرداخت.

کتاب حاضر شامل مقاله‌هایی است به قلم هشت تن از نویسندگان مشهور جهان در امر ارتباطات. مقاله‌های این مجموعه همگی از یک دیدگاه انتقادی آغاز می‌شود که در آنها تکنولوژی ارتباطات و انتقال رسانه‌های جمعی